

Vrijdag 25 oktober 1918 – ochtendeditie

Vluchtelingen uit Noord-Frankrijk en België.

Men meldt ons uit Maastricht:

Morgenvroeg om half acht worden de eerste vluchtelingen, enkele duizenden, verwacht, komende langs de Bilslerlaan uit Veldwezelt. Na het aanbod der firma Ruttens bierbrouwerij om zes wagens met personeel ter beschikking te stellen, hebben andere grote firma's dit voorbeeld gevolgd. Ongeveer 300 wagens zijn vanmorgen opgevorderd. Verschillende officieren van gezondheid zijn hier reeds aanwezig, terwijl de staf van Rode Kruishelpers zich gereed houden om hulp te verlenen.

De nodige voorzorgsmaatregelen zijn getroffen: de bakkerijen werken de hele nacht door, daar morgenvroeg drieduizend broden beschikbaar moeten zijn. De vluchtelingen worden vervoerd naar de grote fabriek De Bek te Limmel, waar men nog druk aan het werk is en waar drieduizend vluchtelingen kunnen ondergebracht worden. De zieke vluchtelingen komen in de Rode Kruisinrichting in de Breestraat. De leiding berust bij de militaire overheid in overleg met de regeringscommissaris.

Om 11 uur zullen nog 2200 vluchtelingen langs dezelfde weg Maastricht binnenkomen. Limburgse militairen, die meestal Frans verstaan en spreken, zullen mee hulp verlenen.

Naar we uit goede bron vernemen, zal de minister van Binnenlandse Zaken vergezeld van de opperbevelhebber van leger en vloot en de regeringscommissaris een tocht langs de grenzen maken.

Men meldt ons uit Roermond:

Nog twee gevallen ter illustratie van de gruwzame ellende der vlucht. Te Stramproy kwam een moeder over de grens met in haar armen het lijkje van haar kind van zes maanden, dat reeds vier dagen geleden onderweg was gestorven. Ze had het niet willen laten begraven op vijandig gebied.

Een oud vrouwtje uit de buurt van Kamerijk, dat gistermorgen eindelijk na drie weken zwoegen in ons land was aangekomen, reed van Ittervoort, gezeten op een stoel, die op een kar was geplaatst, naar Thorn. Bij een schok van de wagen kantelde de stoel en het stumpertje viel met haar hoofd op de straatweg, ze werd stervende opgenomen.

De Maltezer organisatie, die in Noord-Brabant en Limburg alle grote gebouwen en alle verplegend personeel omvat, is in werking. Reeds is het bedrijf van 12 noodziekeninrichtingen in volle gang, namelijk de Hoogerheide, Nisperen, Zundert, Ulvenhout, Baarle-Nassau, Valkenswaard, Eersel, Weert I en Weert II, Ittervoort, Thorn, Meerssen en Gronsveld. In elk van deze inrichtingen zijn 15 Maltezer zusters werkzaam, zodat thans reeds 180 Maltezer zusters in het veld staan. De zusters zijn afkomstig uit de kloosters te Bergen-op-Zoom, Roosendaal, Breda, Amersfoort, Schijndel, Tilburg, Veghel, Maastricht en Ulvenhout. De voorbereidingen worden getroffen om nog meer gebouwen in te richten en om nog meer zusters naar het zuiden te zenden. Bij de regeling moeten echter grote moeilijkheden overwonnen worden wegens het heersen van de Spaanse griep in verschillende kloosters, waardoor in de oorspronkelijke organisatie ingrijpende wijzigingen moeten gemaakt worden.

De leiding in Noord-Brabant en Limburg berust bij L. baron van Voorst tot Voorst, bijgestaan door de provinciale commissaris, mr. baron van Oldenzeel, de gedelegeerde mr. baron Speyart van Woerden en de hoofdinspecteur dr. Jorissen.

Zaterdag gaat de hoofdcommissaris van de Maltezer orde naar Brabant en Limburg, om alle Maltezer inrichtingen te inspecteren en regelingen te treffen, waar die nodig mochten zijn. Naar het Utrechts Dagblad meldt, wordt het plan overwogen, om de vluchtelingen uit Noord-Frankrijk, die thans aan onze grenzen aangekomen zijn, niet verder te evacueren Holland in, aangezien de mogelijkheid, zelfs de waarschijnlijkheid bestaat, dat ze weer naar Frankrijk zullen teruggaan, naar men zegt langs de zeeroute via Vlissingen.

De Scheldekwestie.

Dezer dagen heeft onze Londense correspondent ons geseind, dat de Star een beschouwing van de Echo de Paris over de Scheldekwestie had overgenomen. Nu meldt Wolff ons uit Bern, dat de Echo de Paris, welk blad het Franse departement van binnenlandse zaken zeer na staat, zijn militaire medewerker het volgende laat schrijven:

in diplomatiek goed ingelichte kringen is men van mening, dat de komst van de legers der geallieerden in het Scheldegebied het ernstige vraagstuk aan de orde stelt van de soevereiniteitsrechten, welke Nederland zich over de Scheldemonding heeft aangematigd. De 4^e augustus 1914 heeft Nederland zich tot enig soeverein uitgeroepen over de monding, die voor de oorlogsschepen gesloten is en aldus aan de vloten der geallieerden verhinderde Antwerpen te helpen. De geallieerden hebben Nederland dit recht, dat ook door het verdrag van 1839 aan dit land nooit is gegeven, niet toegekend. In 1914 heeft de entente, met de voor haar allerongelukkigste gevolgen, de regering in Den Haag haar gang laten gaan, maar ze heeft er zich niet toe verplicht het voldongen feit te erkennen.

Het blad vraagt, of niet nu het uur gekomen is om over deze aangelegenheid te praten.

Onze correspondent te Londen seint ons:

De Manchester Guardian schrijft in een hoofdartikel:

"De komst van de geallieerde legers in het Scheldegebied is voor enkele kringen aanleiding tot woeste kritiek op Nederland, dat de monding van deze rivier heeft afgesloten, en tot de overweging, dat de entente in haar recht zou zijn om de heropening daarvan af te dwingen. Duitsland heeft in de loop van de oorlog het grootste deel van het wetboek van internationaal recht verscheurd en weinig morele blaam zou de entente treffen, wanneer ze in dit geval de voorkeur gaf aan de geest boven de letter. Maar men moet wel begrijpen, dat bij het sluiten van de Schelde, toen de oorlog uitbrak, Nederland, hoewel zonder enige twijfel vrees voor Duitsland hier een handje meehielp, zich aan een precedent gehouden heeft. Het recht van een oorlogvoerend land om hulp te krijgen door de territoriale wateren van een buurman is nooit verdedigd en indien Nederland aan de Britse vloot had toegestaan hulp te brengen aan de geallieerden in Antwerpen, dan zou ongetwijfeld Duitsland beslist hebben, dat Nederland zijn onzijdigheid had prijsgegeven en dan had het in overeenstemming daarmee gehandeld. Was Nederland sterk genoeg geweest om zo te doen, dan had het kunnen en moeten beweren, dat, sedert de oorlog aan België was opgedrongen door een van de mogendheden, welke zijn onzijdigheid hadden gewaarborgd, de verplichting om te zorgen, dat geen hulp België en zijn verdedigers over de Schelde zou bereiken, niet langer gold. De voorzorg tegen een doortocht langs de Schelde, in geval van een inval in België, was een natuurlijk toevoegsel aan de verklaring van de eeuwige onzijdigheid van België. En kort voor de oorlog was zulke regeling als noodzakelijk erkend. Onderhandelingen waren aangevangen, om in geval van een aanval op België Nederland het recht te geven de Schelde open te stellen voor iedere maritieme hulp, welke de Belgische regering mocht invoeren.

Ongelukkig voor België en de zaak der geallieerden in haar geheel werden deze onderhandelingen niet tot een eind gebracht en bij gebreke daarvan was het wettelijk, zo niet zedelijk, recht van Nederland om de rivier open te stellen bij het uitbreken van de oorlog zoveel zwakker dan het nu zou kunnen zijn. Om de strikte onzijdigheid in deze zin welwillend te begrijpen is een andere zaak, maar we zullen er niet goed aan doen, Nederland te beschuldigen, dat het die onzijdigheid heeft geschonden door zijn besluit van 1914, hoe ernstige gevolgen dit ook voor onze zaak heeft gehad".

Berlijn, 24 oktober. Officieel avondbericht. Voorspoedige gedeeltelijke gevechten in Vlaanderen.

Gent.

Uit Sluis meldde men ons donderdag:

Hoe hier aan de grens de krijgsverrichtingen zich ontwikkelen, is op het ogenblik moeilijk na te gaan. Het is er stil geweest in de afgelopen nacht, alleen kleurde in de voornacht de hemel vurig door een brand in de richting zuidelijk van Sint-Kruis. Terwijl dus betrekkelijke rust aan onze grens heerst, hadden wij een onderhoud met iemand, die eergisteren Gent verlaten had en gisteren de Sluis kwam. Tot Gent, het brandpunt waar zoveel heftigs tot uiting is gekomen, is langzamerhand de linie genaderd, waar de oorlog zich langzaam verder vreet door Vlaanderen. De geallieerden, die de stad reeds lang kunnen beschieten, gingen nog niet daartoe over, natuurlijk omdat Gent een open stad is en slechts oorlogsnoodzaak deze steden in het vernietigende vuur brengt.

Intussen zijn de Duitsers bedrijvig: sinds enige tijd verlaten grote scharen front- en etappetroepen de stad, terwijl ook de zogenaamde "Kriegslazaretten" in "Feldlazaretten" worden veranderd. Bij Deinze

en de Brugse vaart is hard gevochten in de laatste tijd, zodat massa's gewonden Gent worden binnengebracht, terwijl ook de commandant van het vierde leger te Gent zijn hoofdkwartier vestigde. Ondertussen verlieten veel inwoners de stad, onder andere alle Duitse, de burgerlijke gouverneur, verschillende Nederlanders en op de voorgrond tredende Jong-Vlamingen. Deze laatsten begrijpen dat hun bevoorrechte positie voorbij is en dat ze waarschijnlijk nog veel te lijden zullen hebben van hun tegenstanders. Zolang de Duitsers er waren, kwam het begrijpelijkerwijze nog niet tot handtastelijkheden of geweldplegingen, maar wel was er verkoeling merkbaar, terwijl de niet zozeer geprononceerden zich veiligheidshalve van hun Jong-Vlaamse vrienden begonnen af te wenden. De Jong-Vlamingen verlieten in drommen de stad. Zo werden op één dag niet minder dan 850 burgerpassen geschreven. Zelfs was men er heilig van overtuigd, dat er een ongecontroleerde inrichting voor draadloze telegrafie te Gent moest schuilen, maar waar die was, is steeds geheim gebleven. De laatste tijd viel Gent in hetzelfde gebied als ook Roeselare enz., en verschillende mensen kregen een doorlopende pas, waarmee men dag en nacht, te voet of per as, door alle linies heen en terug kon trekken. Deze bijzondere maatregelen kwamen voort uit de vrees van de Duitsers voor een doorbraak. Daar die echter uitbleef, konden zij, die zulks beter achtten, zich kalm gereed houden voor hun vertrek. Zo kwam er bijvoorbeeld voor enige dagen een schip met meubelen van Jong-Vlamingen naar ons land.

De hogeschool beschouwen de Jong-Vlamingen in de gegeven omstandigheden als voor hun partij verloren. Een aantal professoren en studenten is naar Turnhout gegaan, om daar een zogenaamde vakantiehogeschool in te richten, zolang dit mogelijk is. Als een merkwaardigheid werd ons medegedeeld, dat de geallieerden steeds zo buitengewoon goed omtrent alles wat er te Gent voorviel,

ingelicht waren. Over het algemeen bleek men aan de andere zijde steeds meer te weten dan de burgerbevolking van Gent en ook dan de militaire overheid. Deze laatste deed dan ook onafgebroken haar best, om de vele spionnen op te sporen, die zich te Gent en omtrek moesten ophouden, maar steeds zonder resultaat.

De Duitse militaire overheid verwacht vandaag een bijzondere gebeurtenis te Gent, misschien wel hun volle terugtocht uit de stad, want niemand mag vandaag zijn huis uit en de bakkers moesten voor twee dagen brood bakken, zodat de burgers hun woning daarvoor niet behoefden te verlaten.

Het zou ons niet verwonderen, indien na het verdwijnen van de Duitsers te Gent de hartstochten hevig zouden opleven.

Van de grens.

Men meldt ons uit Aardenburg:

Het blijft spoken ten zuiden van Aardenburg, al weten wij dan niet precies wat daar gebeurt. In ieder geval staan de Belgen te Middelburg in Vlaanderen aan de grens, en zitten de Duitsers in het stuk, dat ingesloten wordt door de straatweg Aardenburg-Maldegem, het Noorderkanaal en de Nederlandse grens, een driehoek, die zijn oostelijk hoekpunt heeft te St.-Laureins. Soms ploft en kraakt het geweldig en dan weer is het ijsig stil. Nu en dan stevenen er wat vliegmachines door de lucht, maar het is nu niet meer te berekenen, tot welke partij ze behoren.

Aan de grens is het nu gevaarlijker dan ooit. Granaten en geweerkogels vliegen genoeglijk over Nederlands gebied. Hedenmiddag werd er nog één, die niet ontploft was, gedemonteerd vlak buiten Aardenburg. Met een geweldige plof vloog het ding uit elkaar. Verwonderlijk is het, dat de bevolking zo kalm blijft. Het leven

gaat hier zijn gang, alsof er geen vuiltje aan de lucht is. We zijn ook al een en ander gewoon in die vier jaar!

Maar hoe gevaarlijk het is, zich nu aan de grens te begeven, bleek hedenavond. De kogels vlogen over de straatweg tussen Ede en Strobrugge, zodat de bewoners – Nederlanders – in hun huizen vluchtten. Men vreesde zelfs, dat de schildwacht aan het hek getroffen zou zijn en een vrijwillige patrouille werd opgeroepen, om zich naar dat punt te begeven. Gelukkig bleek hij ongedeerd. Enige officieren, die zich daarna op een stil ogenblik naar de grens begaven, werden met een levendig geweervuur ontvangen, toen er één een lucifer aanstreek om zijn pijp aan te steken en zo hun plaats aanwees. In allerijl moesten ze dekking zoeken. Het schijnt, dat Maldegem in handen der Belgen is en Eeklo in die der Duitsers en dat men van daaruit elkaar bestookt.

Dat laatste werd heden ook bevestigd door een paar vrouwen uit de buurt van Maldegem, die in de buurt van Middelburg door het kanaal gewaad en zo over de grens gekomen waren. Ze waren gedurende de tijd der bezetting al te vriendelijk voor de Duitsers geweest, en toen de Belgen binnentrokken, hadden ze hen de haren afgesneden. Dat schijnt zo de straf te zijn voor Belgische vrouwen en meisjes, die er een Duitse "Schatz" op nagehouden hebben. We hadden het gerucht al gehoord, maar nu zien we het met eigen ogen. Met grote omslagdoeken op het hoofd om hun schande te bedekken kwamen zij aan. En ze waren nog blij, er zo afgekomen te zijn. Volgens hun bewering hadden de Belgische soldaten onbarmhartig huisgehouden bij allen, die iets met de Duitsers hadden uit te staan gehad. Ze worden naar een vluchtkamp gezonden.

Geïnterneerden zijn er heden weinig, slechts een elftal, allen marinesoldaten, die vroeger aan de Belgische kust gelegen hebben. Ze schijnen de aftocht te hebben moeten dekken.

Uit Aardenburg vernamen we gisteren:

De Duitsers houden nog steeds stand. Eeklo is ook nog in hun handen en het bericht, dat de geallieerden Gent zouden hebben bezet, is dus in de hoogste mate onwaarschijnlijk. Aldus is ook de mening van Nederlandse militaire autoriteiten. In de afgelopen nacht zijn weer geweerkogels op Nederlands grondgebied terechtgekomen.

Westelijk van Strobrugge is een Belgische patrouille gevangen genomen; ze was 17 man sterk, met een machinegeweer. Vanochtend om 4 uur hebben de Duitsers de nog niet geheel door hen vernielde brug te Strobrugge in de lucht laten vliegen. Te St.-Laureins zijn nog ongeveer 3000 Belgische burgers. Deze hebben nog geen gebruik willen maken van de gelegenheid, hen door de Duitsers geboden, om naar Nederland te vluchten. Volgens de verhalen worden de mensen door de Duitsers geplunderd. Dat is onder meer gebeurd te Balgerhoeke, welk plaatsje ook door het geschutvuur der geallieerden heeft geleden.

Nader seint men ons:

Duitse militairen aan de grens vertellen, dat de Duitsers Maldegem hernomen hebben. Inderdaad schijnt dit het geval, want de Duitse artillerie houdt het knooppunt van wegen te Maldegem niet meer onder vuur, doch werpt thans haar projectielen verder.

Gisteravond is er bij de molen in de gemeente Ede een artillerieprojectiel neergekomen, doch niet ontploft.

Vrijdag 25 oktober 1918 – avondeditie

Vluchtelingen uit Noord-Frankrijk en België.

De prins is hedenochtend per staatsspoortrein van 8 u 48 in zijn hoedanigheid van voorzitter van het Nederlandse Rode Kruis, vergezeld door zijn adjudanten, kapitein-luitenant-ter-zee jhr. von Mühlen, en mr. W. A. baron van Ittersum, werkmeester van de Johanniterorde en lid van het hoofdbestuur van het Nederlandse Rode Kruis, naar Weert gegaan. Aldaar zal het gezelschap ontmoeten de hoofdcommissaris van het Nederlandse Rode Kruis generaal-majoor Collette, G. C. D. d'Aumale baron van Hardenbroek, commissaris van het Nederlandse Rode Kruis bij de IIe divisie, tevens coördinator van de Johanniterorde, en L. F. J. M. baron van Voorst tot Voorst, commissaris van het Nederlandse Rode Kruis bij de IIe divisie, tevens Maltezerridder.

Het gezelschap zal ter plaatse door het Rode Kruis ingerichte noodziekeninrichtingen gaan bezoeken.

De minister van Binnenlandse Zaken, jhr. Mr. Ruys de Beerenbrouck, gaat hedenavond met de opperbevelhebber, generaal Snijders, naar Tilburg, om van daar morgen in ogeschouw te nemen de vluchtelingtoestanden aan de Noord-Brabantse grens. Ze zullen morgennamiddag om 1 uur te Weert aankomen tot het in ogeschouw nemen van de vluchtelingtoestanden aan de Limburgse grens.

Uit Maastricht wordt ons gemeld:

Een triestige, kille herfstmorgen. We hadden om half zeven op weg naar de Bilsenbaan, waar we tegelijk met de militaire wielrijders en de bereden marechaussee aankwamen. We zien daar ook de heer G. Baudin, overste van de marechaussee, de heer Stille, regeringscommissaris, en de burgemeesters van Maastricht en Oud-Vroenhoven. Juist om half acht werd aan de Belgische kant de elektrische stroom van de draad gedaan en werden de poorten

geopend. De autoriteiten, de Rode Kruiscolonne en een lange rij van wagens en rijtuigen gingen de poorten door en kwamen op Belgisch gebied. Even verder op de weg, stonden reeds gehele families met hun bagage, de voorlopers van de lange stoet die in een huis bij de grens de nacht hadden doorgebracht. Alles was uitstekend geregeld. Nog enkele minuten en de lange rij, die de nacht in Veldwezelt doorgebracht had, verscheen op de weg.

Bij tafeltjes, aan de weg geplaatst, moesten allen stil houden om geregistreerd te worden. Vier militaire dokters en zes semi-artsen waren hier tegenwoordig. Er waren mensen bij, die twee maanden, anderen, die zes weken op weg waren geweest. Ze klagen niet over de behandeling in België, waar ze meestal in kerken en scholen geslapen hadden; toch waren ze blij, nu in Nederland te zijn. De jongere mensen hadden niet veel geleden, de ouderen zagen er mager uit, doch rookten nog hun pijpje.

Als een familie geregistreerd was, werd de bagage overgeladen, en al heel gauw reden de voertuigen achter elkaar de lange weg af, die ze door Maastricht zou brengen naar de fabriek de Bek te Limmel. Hier aan de grens heeft alleen een voorlopig onderzoek plaats. De zieken worden per brancard naar het Rode Kruishospitaal gebracht. De soldaten waren druk in de weer om alle bagage, soms bestaande uit de meest overtollige en vreemdsoortige dingen op te laden. Op een wagen zaten drie vrouwen, half dames, met een hondje in de arm. Het trof ons, dat er zoveel jonge mannen bij waren. Op een wagen lag een zieke vrouw gedoken tussen dekens; vier dagen was ze reeds lijdend aan Spaanse griep. Een jong meisje uit Frossain vertelde ons, dat ze haar moeder gedurende 14 dagen kwijt was geweest, maar nu in de stoet teruggevonden had. Ze hadden al die tijd geleefd van brood en wat soep, en het leven in België was zeer duur, behalve de soep moesten ze alles kopen.

Voor het grootste gedeelte maakten deze vluchtelingen geen armoedige indruk. Ze hadden de laatste 14 dagen moeten marcheren, soms in de stromende regen.

Aan het einde van de Bilsberbaan, waar het publiek teruggehouden werd, wachtte een rij van rijtuigen, en om ongeveer half tien zette de stoet zich in beweging. Op de weg werden kwistig sigaretten en chocolade uitgedeeld.

Twee nog jonge mannen uit de buurt van Valenciennes liepen met mij op. Ze vertelden me, dat ze door de Duitsers waren gevangen genomen. Toen ze kanonnen en bommen boven Rijsel gehoord hadden, waren ze uitgebroken en ontvlucht.

Bij deze eerste groep waren slechts enkele zieken, lijdend aan Spaanse griep.

Hedenmiddag worden te Arnhem 600 Franse vluchtelingen verwacht, die voorlopig worden ondergebracht in de zalen van Musis Sacrum. Door tussenkomst van het comité voor Belgische en andere vluchtelingen zullen deze vluchtelingen zo spoedig mogelijk in omliggende plaatsen gehuisvest worden.

Berlijn, 25 oktober. Officieel: legergroep Rupprecht: in Vlaanderen duren de gevechten in het Leiedal voort. De vijand, die het zuidwestelijk deel van Deinze was binnengedrongen, is er in een tegenstoot weer uit gegooid. Ten zuidwesten van Deinze hebben wij gedeelten van het door de Fransen over de Leie vooruitgeschoven bruggenhoofd genomen.

Ten oosten van Sint-Eloois-Vijve hebben wij een sterke aanval, tussen Leie en Schelde en aan de Schelde gedeeltelijke aanvallen afgeslagen.

De verwoesting van plaatsen in het Scheldedal door de tegenstander houdt aan. Ook de binnenstad van Doornik is door de Engelsen beschoten. De uittocht der bevolking uit deze gebieden naar het oosten neemt toe.

Londen, 25 oktober. Reuters bijzondere correspondent in het Engelse hoofdkwartier seint: de Duitsers stellen zich rondom Doornik fors teweer achter dubbele prikkeldraadversperringen, maar elders zijn we goed opgeschoten. Een divisie rukte zo snel op Froidmont aan dat ze 44 affuiten en voorwagens en 43 wagons buit maakte. Het vierde leger heeft gisteren 50 kanonnen genomen; de meeste daarvan in bruikbare staat.

De Fransen hebben het bos van Waregem bezet en er meer dan 200 gevangenen gemaakt.

Londen, 25 oktober. De toestandsschrijver van de Times zegt: De slag, die woensdagochtend begonnen is, is een van de beslissende slagen in de oorlog. Hij is beslissend in die zin, dat zijn uitslag stellig invloed zou hebben op de Duitse vredesstappen. In de laatste tijd is Duitslands houding standvastiger geworden, omdat de vijand niet bang meer was voor een verpletterende militaire ramp. Maar als we voort kunnen gaan en onze successen in de tegenwoordige slag kunnen verbeteren, zal die vrees herleven en de tegenwoordige periode van de oorlog is er een, waarin elke overwinning van de geallieerden en elke nederlaag van de vijand een ongewone uitwerking op zijn moreel kan hebben. Het is dus van groot belang dat het Engelse leger volhardt in zijn aanvallen op een tijdstip dat de offensieve kracht op andere delen van het front tijdelijk uitgeput is. In strategisch opzicht is deze aanval een poging om in plaats van de oostelijke omtrekkende beweging langs de Maas en van Champagne uit, een aanval op het centrum van de vijand te stellen. De straal van de omtrekkende beweging is om zo te zeggen gehalveerd. In plaats

van de dwars lopende spoorweg aan de Belgische grens van Frankrijk te Mezières aan te tasten, tracht nu het oostelijke been van de Engelse tang de spoorweg te Bavay of Maubeuge af te knijpen. Tactisch gesproken is de nieuwe slag een poging van de geallieerden om zich tussen de Schelde- en Samberdalen vooruit te werken, daardoor Valenciennes uit het zuidoosten om te trekken en een stelling te krijgen voor een aanval op Bavay en Maubeuge. De opmars langs het Samberdal zou de Engelsen over de Belgische grens brengen in de richting van Charleroi. Daar de vijand de Belgen op zijn rechterflank heeft, heeft de vijand goede reden om buitengewoon gevoelig te zijn voor zelfs de kleinste vooruitgang van de Engelsen langs de Samber. De Samber valt te Namen in de Maas en men kan daarom zeggen dat haar dal de verbindinglijnen van de vijand langs de Maas bedreigt.

Zeebrugge.

Havre, 24 oktober. Zeebrugge biedt een indrukwekkend schouwspel. Deze hoofdbasis van de Duitse duikboten, die in de Noordzee en in het nauw van Calais opereerden, was herhaalde malen aangevallen. Op 23 april was de uitgang versperd geworden door de Engelse aanval van die dag. De vuurtoren, de kantoren van de Compagnie Maritime en de Solvayfabrieken liggen in puin. De gebouwen voor de douane, de posterijen en de telegrafie hebben verbazend geleden. In andere gebouwen van de haven hebben de Duitsers alles weggenomen, zelfs de zinken daken. Op het zeehoofd zijn alle installaties en kranen vernield. Sedert de aanval van 23 april hadden de Duitsers twee grote kanonnen opgesteld, die de uitgangen van het zeehoofd bestreken.

Voor de ingang van het kanaal ligt een Brits vaartuig. Nog twee andere boten zijn daar gezonken. De Britse zeelieden zijn bezig de mijnevelden op te ruimen. De hele Belgische kust was zeer versterkt

en men vindt tal van kanonnen, waarvan de lopen vernield zijn, terwijl men ook overal de loopgraven met al hun versterkingen en beschietingen ziet. Die zijn alle nog in goede staat, maar alle bruggen, bruggetjes en sluizen zijn door de Duitsers vernield voor hun terugtocht. Blankenberge, Wenduine, De Haan hebben weinig geleden. Alleen de villa's voor op de dijk, die door de Duitsers bezet geweest waren, zijn in jammerlijke staat, daar de Duitsers er alles uit meegenomen hebben. Te Brugge heeft de beroemde kapel van het Heilig Bloed gelukkig weinig geleden. De crypte is ongeschonden. De hoofdstraat van Brugge is van naam veranderd en bedraagt thans de naam van burgemeester Visart de Bocarmé.

Uit België.

Havre, 24 oktober. Een besluitwet zegt, dat de invoer van alle metalen of papiergeld van de staten, waarmee België in oorlog is, verboden is, met uitzondering van goudgeld. Het verbergen, vervoeren, kopen, verkopen en doen circuleren ervan is eveneens verboden.

Een andere besluitwet geeft de koning het recht de gemeenteraden te machtigen bijeen te komen en te beraadslagen, zelfs buiten het grondgebied, op voorwaarde, dat tenminste drie leden aanwezig zijn.

Maandag aanstaande zal Janssens, burgerlijke gouverneur van West-Vlaanderen, zijn ambt te Brugge weer opnemen. De permanente afgevaardigden zullen worden opgeroepen, evenals de provinciale raad.

De koning heeft een prijs van 25.000 F uitgelooft voor degene, die de middelen zal verschaffen om zo spoedig mogelijk de verwoeste gronden weer in productieve staat te brengen.

De zetel der regering blijft voorlopig te Sainte-Adresse.

Vluchtelingen uit Noord-Frankrijk en België.

Men meldt ons uit Weert:

Gisteren om half twaalf is hier een groep van ruim 400 gegoede Franse vluchtelingen aangekomen, en 's namiddags om 3 uur ruim 400. Ze zijn met extra treinen vervoerd naar Huis ter Heide. De meeste vluchtelingen zijn bejaarde mensen. Tweeënveertig liefdezusters uit Veghel zijn hun hulp gaan aanbieden aan het Rode Kruis.

De oorlogstoestand.

Op het gevechtsterrein is op het ogenblik feitelijk niets anders van belang aan de gang dan de grote aanval der Britse troepen tussen Schelde en Samber (ten zuiden van Valenciennes). Deze aanvang geschiedt in de richting van Mons en Maubeuge. Bij volledig en snel succes zou deze opmars van veel betekenis kunnen zijn voor het hele front verder naar het noorden. De moeilijke strook van het kanaal van Condé zou kunnen worden omgetrokken, en dit zou de Duitsers dwingen, hun terugtocht in het noordelijk deel van België dadelijk veel verder naar het oosten door te zetten, dan de streek, waarin ze zich nu nog ophouden. Brussel zouden ze waarschijnlijk moeten ontruimen. Ook naar het zuiden toe, zou de doorbreking van de linie tussen Hirson en de Bovenschelde nog verstrekkende gevolgen kunnen hebben, en – in het algemeen gesproken – de Duitsers kunnen dwingen tijdelijk op de Maaslinie uit te wijken. Zelfs om dit op ordelijke wijze te bewerkstelligen, zullen de Duitsers tenminste moeten verhinderen, dat de Britten op het tegenwoordige aanvalsfront snel vooruitkomen, en het is dan ook niet te verwonderen, dat de Britten onder het voortrukken steeds krachtiger tegenstand ondervinden. Niettemin hebben zij, sedert hun aanval

begon, iedere dag op beide vlakken hun vijf kilometer kunnen boeken.

Zoals reeds gezegd, verder naar het noorden is niet veel te doen. Alleen hebben zich de Duitsers tussen Leie en Schelde, in de buurt van Vichte en Waregem, nog wat teruggetrokken.

Naar onze grens toe blijft de linie het afwateringskanaal van de Leie. Dat kanaal loopt van Deinze met een bocht naar het noorden en buigt vlak onder onze grens naar de zee af.

In deze buurt beperkt de gevechtsactie zich tot schermutselingen tussen achter- en voorhoeden. De berichten over voorgenomen bewegingen, die ons uit Zeeuws Vlaanderen bereiken, moeten met groot voorbehoud worden opgenomen, omdat daarin de gebruikelijke grensgeruchten en uitlatingen van lieden, die onder psychische druk tot eenzijdig denken zijn geneigd, vermengd zijn met belangrijke gegevens. Het is moeilijk om het kaf van het koren te scheiden. De geallieerden zouden dinsdagochtend in Gent zijn binnengetrokken, zo zegde bijvoorbeeld een bericht van de grens. Van dit bericht kon men duidelijk nagaan, dat het onjuist was, want het werd gemeld op het ogenblik, dat men reeds over de officiële legerberichten beschikte, die het zouden hebben vermeld, indien het juist geweest was.

De Duitsers, zo werd ons donderdag uit Sluis gemeld, verwachtten op die dag bijzondere gebeurtenissen te Gent, want ze lieten op die dag geen burgers op straat komen. Deze gebeurtenis, zo stond bij ons gemeld, was misschien wel hun volledige terugtocht uit de stad. Waarom juist dat? Waartoe zou er precies bij een volledige uittocht geheimzinnigheid moeten worden betracht? Meestal wordt in een dergelijk geval alle geheimzinnigheid juist overbodig geoordeeld.

Het is zeer goed mogelijk, dat deze maatregel in verband heeft gestaan met een troepenbeweging in westelijke richting. Er kunnen versterkingen zijn gestuurd naar de Duitse achterhoeden, die bij Deinze in gevechten zijn gewikkeld. Zelfs kunnen er wel troepen zijn doorgezonden naar de kant van Eeklo. Immers de geallieerden oefenen druk uit op de zuidelijker en meer centraal gelegen vakken van de terugtrekkende Duitse linie. De periferie laten ze met rust. Een tegenstoot van de Duitsers aan die periferie tot het tijdelijk bezetten van een flankstelling zou dus niet ondenkbaar zijn.

Dit alles dient slechts om aan te tonen, dat men er goed zal aan doen, die wat al te eenvoudige conclusies van de grensbewoners niet klakkeloos over te nemen, maar voorzichtig te overwegen.

Van de Zeeuws Vlaamse grens.

Men meldt ons uit Sas van Gent:

De Duitsers zijn bezig zich te versterken aan de oostzijde van het zeer brede kanaal Terneuzen-Gent. Daar worden aan de oever kanonnen opgesteld en met koortsachtige ijver wordt daar gewerkt om aarden wallen op te werpen. Indien het daar tot een ernstige ontmoeting komt, zullen de Nederlandse huizen aldaar wel moeten worden ontruimd.

In Gent zijn de Duitsers nog steeds als tevoren.

Prijdsdaling der levensmiddelen in België.

Men schrijft ons:

Hoezeer ook in België de vredesgeruchten de hoog opgedreven prijzen der levensmiddelen in enkele dagen hebben doen dalen, bewijst het volgende briefje.

	Eerste week van oktober 1918. Prijzen per kilo en in frank	15 oktober 1918. Prijzen per kilo en in frank
Gesmolten vet	40-45	20-25
Boter	48	24-32
Rundvlees	24-30	14-20
Schapenvlees	30	18-24
Varkensvlees	27	23
Spek	48	40
Suiker	17	4
Koffie	80	30
Uien	1,75	1
Aardappelen	1,85	1
Tarwe (ongemalen)	7-7,50	5